СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 234. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го ЖОВТНЯ 1949. No. 234. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 8, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

АТОМОВА КОМІСІЯ СКЛИКАЛА ТАЙНІ НАРАДИ ЕКСПЕРТІВ

Вашингтон, 6 жовтня. — Спільна конгресова комісія атомової енергії рішила одноголосно скликати на тайні наради на пятницю головних експертів атомової справи з повітряних сил і федеральної Комісії Атомової Енергії. Це сталося після того, як спільна конгресова комісія відмовилася послухати сенатора Борка Б. Гікенлупера, щоб перевести ще одно переслухання в справі дальшої продукції атомових бомб. Члени комісії, сен. Новленд і МкМагон заявили, що вони не можуть сказати, яка є ціль засідання, бо тут ідеться про спеціяльні інформації в справі безпеки. Одначе нагле скликання засідання викликало здогади, що військові експерти мають дати відповідь на питання, чи повітряні сили будуть мати в своїх руках атомові бомби на випадок крайньої необхідности. Урядова Комісія Атомової Енергії має під своїм доглядом тайно призбирані припаси атомової зброї. Інші говорять, що тут ідеться про дальше ведення слідства над закидами, пороблениими комісії, що вона не зберегла якслід атомової тайни.

Луїс Л. Стравс, член урядової Комісії Атомової Енергії, сказав на зібранні Торговельної Палати стейту Ню Йорк, що хоч Росія може повеличатися атомовим вибухом, то жадна держава навіть у приближенні не дорівняє Америці в її спроможності притягнути промислових геніїв до виробу атомової зброї.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН В СПРАВІ АТОМОВОЇ КОНТРОЛІ.

Підчас пресової конференції президент Труман заявив, що уряд не має під теперішню пору ніяких нових плянів для міжнародної контролі атомової сили, хоч така контроля є найважливіша в історії світу. Коли йому сказали, що Росія не хоче згодитися на контролю, президент сказав, що він не є заінтересований в новій пропозиції Совєтів в справі контролі над атомовою силою. Він сказав, що кожна нова совєтська пропозиція в цій справі буде такою самою, як була давніше. На запит про можливість перегонів в розвитку атомової зброї між поодинокими державами, Труман відповів, що Обєднані Держави будуть в силі запобігти таким перегонам.

МОДЕЛЬ ПРОТИ-АТОМОВОГО ШПИТАЛЮ.

Вашингтон. — Конґресмени Клайд Дойл і Гордон МкДоноґ привезли до столиці модель першого американського проти-атомового шпиталю, який випрацювано в трьох шпиталях у Лонґ Біч, в Каліфорнії. Проти-атомовий шпиталь має три підземні поверхи із звичайними надземними побудовами. У ньому може поміститися 5,000 осіб. Модель мають вислати до Обєднаних Держав на студії.

А.Ф.П. В СПРАВІ НОВОГО ПРОЄКТУ ПРО СУСПІЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Ст. Пол. — На конвенції Американської Федерації Праці принято з великим признанням вістку про ухвалення палатою репрезентантів нового законопроєкту про поширення суспільного забезпечення. Делегати заповіли, що вони будуть робити натиск на сенат, щоб він узяв цей проєкт під застанову ще в теперішнім конґресі.

ТОКИО РОВЗ ДІСТАЛА 10 РОКІВ ТЮРМИ.

Сан Франсиско. — Іва Інуко, яка під іменем Токйо Ровз передавала по радіо в Японії підчас війни зазиви до американських воєнних плінників, була признана винуватою в зраді Злучених Держав судейською лавою, а федеральний суддя засудив її на 10 років тюрми й $10,000 грошевої кари.

СТРАЙК У ГАВАЯХ ПОКІНЧЕНИЙ.

Гонолюлю. — Страйк докових робітників, який тривав 159 днів, поладнано нагло так, що робітники дістануть підвишку по 14 центів від години з обіцянкою, що від березня 1950 р. прийде ще нова підвишка на 7 центів. Внаслідок того платня прибережних робітників у Гаваях піднесеться вже тепер з $1.40 до $1.54 на годину, а від березня буде виносити по $1.61. Цю перемогу оголосив з парадою голова юнії докових робітників, Гері Бриджес.

ЗА РОЗВИТОК АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДСТАЛИХ ПРОСТОРІВ.

Вашинґтон. — При дискусії над Точкою Чертвертою промови президента Трумана, в справі розвитку відсталих країн, колишній асистент секретаря стейту Спруйл Браден скритикував ці пляни, кажучи, що наперед треба подбати про розвиток відсталих земель в Злучених Державах. Щойно після того можна буде звернути увагу на сусідні країни, тобто на південно-американські республики і на Канаду. З огляду на посагання Совєтської Росії, є просто імперативом, щоб Злучені Держави стали сильними під оглядом економічним, мілітарним, суспільним і під кожним іншим. Банкова комісія палати репрезентантів прийняла за оправдане домагання президента і одобрила відповідний бил.

ВКАЗУЄ НА НАДМІРНІ ВИДАТКИ УРЯДУ.

Ню Йорк. — Секретар торгівлі Чарлс Сойер заявив, що видатки федерального уряду, як теж стейтових і місцевих урядів є завеликі і що треба поробити всі старання, щоб їх зредукувати. Головну увагу звернув Сойер на видатки федерерального уряду і наводив голоси осіб, які дають раду, як це зробити.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОКІНЧЕННЯ СУДОВОЇ РОЗПРАВИ ЗА ТИЖДЕНЬ.

Ню Йорк. — Суддя Гаролд Р. Медіна заповів, що вжиє всяких засобів, щоб покінчити судову розправу проти провідних комуністів наступного тижня, без огляду на це, якої такитики буде притримуватися оборона. Він заявив, що промови оборонців і прокуратора мусять бути покінчені до четверга, а в пятницю він передасть обвинувачення до вирішення судейській лаві. Один з оборонців захворів на перестуду одначе суддя пояснив, що інші адвокати можуть робити підсумки, на що призначено три дні.

11,159 УКРАЇНЦІВ ПРИЇХАЛИ ДО АМЕРИКИ СТАРАННЯМ З.У.А.Д.К.

НА ВСІХ СПРОВАДЖЕНИХ НА БЕЗІМЕННІ ЗАВІРЕННЯ 3,500 РОДИНІ, ТІЛЬКИ 300 ПРИЙНЯЛИ УКРАЇНЦІ А 3,200 РОЗМІЩЕНО МІЖ АМЕРИКАНЦЯМИ; НЕЗАДОВІЛЬНА ДОПОМОГА ГРОМАДЯНСТВА ЗМУШУЄ КОМІТЕТ ОБМЕЖИТИ ДАЛЬШУ АКЦІЮ

Филаделфія, 7 жовтня. Екзекутива Злученого Українського Американського Допомогового Комітету офіціяльно повідомляє, що кількість українських скитальців, які приїхали до Злучених Держав старанням цього Комітету, виносила з днем 5-го жовтня 11,159 осіб. В цьому є 3,500 родин, або поверх 6,000 осіб, які приїхали на безіменні завірення, отже виключно старанням ЗУАДКомітету. З цих 3,500 родин, що приїхали на безіменні завірення Комітету, 3,200 родин Комітет примістив на працю і мешкання між самими американцями, тоді як американсько-українське громадянство спромоглося прийняти та заопікуватись тільки 300 родинами, відповідаючи на останні алярмуючі заклики Комітету. Ця величанська парця ЗУАДКомітету в переселенні головно тих скитальців, які не мають в цій країні ані рідних ані приятелів чи знайомих, вимагала великих зусиль і коштів, як центрального Комітету у Филаделфії, так і його місії в Европі. Екзекутива ЗУАДКомітету потверджує попередні інформації, що цей Комітет на свої безіменні завірення міг би спровадити ще дальших кільканадцять тисяч нових імігрантів з европейської скитальщини, якщоб наше громадянство виявило готовість їх прийняти і ними заопікуватись та зложити відповідні фонди на їх спровадження. В тій справі вже досі видано багато алярмуючих закликів, розділено квоти переселенців та збірок фондів на поодинокі громади, кликано зокрема місцевих громадян і нових іміґрантів до співпраці та до участи в цій небувалій в нашій історії великій гуманітарній акції. Проте, з жалем доводиться ствердити, що відгук нашого громадянства був досі до тої міри незадовільний, що Екзекутива ЗУАДКомітету була змушена обмежити дальший приїзд нових іміґрантів на безіменні завірення Комітету до 10 родин на кожному кораблі. Для кращого вияснення цего рішучого кроку вистачить навести факт, що в місяці вересні ЗУАДКомітет видав на прийняття і транспорт нових іміґрантів з портів причалення до місць призначення поверх 45,000 долярів. Вплпви пожертв і фондів на ту ціль від нашого громадянства не стоять в жадній пропорції до цих потреб. Екзекутива ЗУАДКомітету, подаючи ці факти до відома нашого загалу, звертається знову до всіх громадян доброї волі та з людським серцем, щоб вони не очікували аж на окремі заклики та звернення, але поробили всі заходи і доклали максимальних зусиль по всіх громадах, приготовляючи приміщення та збираючи фонди, щоби в найкоротшому часі переселенчу акцію можна було знову збільшити до таких розмірів, які відповідали б обов'язкам і честі вільних громадян вільної країни.

$1,000 НА ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ ВІД У.Н.СОЮЗУ

Филаделфія, 7. жовтня. В останніх днях до ЗУАДКомітету вплинули більші суми на переселенчу акцію: від Українського Народного Союзу $1,000; від Т-ва Українських Горожанок у Филаделфії $300 та від Украніської Громади Асторії (Братство Св. Миколая, відділ 5 УНСоюзу) — $110.

СТАЛІНІВ ПАТРІЯРХ ЗАКЛИКАЄ ДО „ЄДНОСТИ ПРОТИ ВІЙНИ".

Москва, 7. жовтня. — В органі московського большевицького патріярхату надруковано заклик до християнського світу до єдности і солідарности проти війни. В заклику повно большевицької пропаганди про „могутність" та „миролюбність" Совєтського Союзу і п'ятиколонний „визвольний рух" в світі.

В НЕДІЛЮ ПЕРШИЙ ВИСТУП ТЕАТРУ Й. ГІРНЯКА

Після успішної інавгурації Українського Театру під проводом В. Блавацького у Филаделфії з виставою „Татурина", завтра, в неділю, 9-го жовтня, дасть свою інавгураційну виставу Театр-Студія під мистецьким керівництвом Йосипа Гірняка в Ню Йорку. Театр-Студія Й. Гірняка виставить п'єсу Ю. Дивнича і І. Кошелівця „Мати і я", за мотивами Миколи Хвильового. Вистава відбудеться в залі церкви св. Юра при 6-тій вулиці в год. 8-мій ввечорі. Українське громадянство Ню Йорку і околиці з нетерпінням очікує інавгураційної вистави професійного Театру-Студії, що поклала собі за завдання продовжувати найкращі традиції українського театрального мистецтва та яка здобула собі вже такий широкий розголос та найбільші признання в Европі.

ВАСЯ ГАРБУЗОВ „РЕПРЕЗЕНТУЄ" УКРАЇНУ.

Лейк Соксес, 7. жовтня. — Під час вчорашніх дебат над „четвертим пунктом" президента Трумана в економічному і фінансовому комітеті О.Н., в імені підсовєтської України виступив ще один „представник", цим разом Васілі Гарбузов. Він гарбузив, що американський плян допомоги відсталим територіям є новою формою колоніяльної експлуатації.

АМЕРИКА ОБВИНУВАЧУЄ РОСІЮ В ТВОРЕННІ ПОЛІЦІЙНОЇ ДЕРЖАВИ

Вашингтон, 6 жовтня. — Висилаючи протест до Совєтів проти „потрясаючої" поведінки супроти американських хлопців, які припадково заблукали до совєтської зони в Німеччині, уряд Злучених Держав з небувалою суворістю натаврував совєтську політику в міжнародних справах. Поза ноту, яку вручив американський амбасадор Алан Дж. Кірк совєтському урядові в Москві, діючий секретар стейту Джеймс Е. Веб оприлюднив низку обвинувачень на адресу Совєтів наче у відповідь на їх протест проти нібито поломання постанов з Потсдаму. Веб заявив, що не Америка й Західні аліянти розбили єдність Німеччини, а зробили це Совєти і тепер вони організують „деспотичну поліційну державу" в Східної Німеччини.

Взагалі департамент стейту в комунікаті Веба „вичитав" Совєтам лекцію за такі справи: „Творення диктаторського й поневоленого режіму"; „організування німецької військової сили"; „здушування вільного економічного життя"; „граблення природних і промислових ресурсів"; „поновного відкриття концентраційних таборів"; „створення умов, які спонукали тисячі німців утікати з своїх домів". Дальше сказано в комунікаті, що то Совєти знищили Аліянтську Контрольну Раду; що перемінили Раду Міністрів Закордонних Справ на місце для своєї пропаганди; що своїми ветами припинили правильне змагання Обєднаних Держав до постійного миру; що совєтська політика в Европі є аґресивна й тому уряд Злучених Держав мусів станути в опозиції проти всяких спроб Совєтів, щоб тільки вони мали право вияснювати всі свої потягнення й пляни супроти демократичних націй Европи.

Америка не дозволить на дальшу обструкцію Совєтів.

Комунікат департаменту стейту кінчиться такою заявою: (Уряд Злучених Держав) „не дозволить, дальше, щоб одна держава спинювала всі змагання до демократичного миру. Уряд буде продовжувати свої задуми в спілці з іншими вільними народами, включаючи й німців, щоб побільшити простір політичної стабілізації і свободи, економічного добробуту, тривалого миру й забезпеки".

Уряд скликає послів з-під Залізної Заслони на нараду.

Водночас з оприлюдненням обвинувачення проти Совєтів, уряд Злучених Держав вислав зазив до своїх амбасадорів у сьоми комуністичних державах, щоб вони зїхалися на надзвичайну конференцію до Лондону на 24 жовтня 1949 р. Американські посли з Совєтів, Польщі, Чехословаччини, Югославії, Угорщини, Румунії і Болгарії привезуть з собою на конференцію вісті, як у згаданих країнах уряди поводяться з американськими послами, включаючи їхню свободи рухів. Вони теж мають подати інформації, які є висліди американської пропаганди, включаючи й „Голосу Америки'.

СОВЄТСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКИЙ СПІР В ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ

ЮГОСЛАВІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ МІЖНАРОДНОЇ АКЦІЇ ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО ТЕРОРУ.

Лейк Соксес, 7 жовтня. — Совєтсько-югославський спір, загострений в останньому виповідженням договорів приязні, мав вчора знову свій відгук в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, як югосласька делегація в „забутому" Правному Комітеті внесла резолюцію, домагаючись міжнародної акції проти кожної країни, що сприяє громадянським війнам та „експортує терор". Югославська пропозиція, в якій жадної країни не називається поіменно, відкриває шлях для дискусії не тільки на тему теперішнього югославсько-совєтського спору, але теж над совєтсько-пропагандивними закидами щодо „західного імперіялізму". Проте, немає сумніву, що югославська резолюція звернена насамперед проти Москви. Головна точка в резолюції звучить: „Кожна держава має обов'язок здержатися від розпалювання, організування та сприянням громадянським війнам і заворушенням або актам терору на території іншої держави, та не допустити до організації на своїй території активности, зверненої на розпалення, організацію, сприяння або допомогу громадянській війні і заворушенням або актом терору на території другої держави".

ЮГОСЛАВІЯ ВИКИДАЄ ЧЕСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ ДИПЛОМАТИЧНИЙ ПЕРСОНАЛ.

Беоґрад, 7 жовтня. — Югославське міністерство закордонних справ наказало 8 урядникам польської і 5 чеської амбасад негайно покинути територію Югославії, відплачуючись в той спосіб за викинення персоналу югославських амбасад в Празі і Варшаві. В майбутньому ці амбасади матимуть тільки по одному урядникові. Подібні заходи вже переведено між Югославією та іншими підсовєтськими країнами, що практично вважається за повне зірвання дипломатичних стосунків.

ПРЕЗИДЕНТ ОРІОЛ ПРИЙНЯВ РЕЗИГНАЦІЮ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 7 жовтня. — Президент Французької Республіки, Вінсент Оріол, прийняв вчора резигнацію коаліційного уряду премієра Кеія, що вдержався при владі поверх одного року, здобуваючи під цим оглядом рекорд в післявоєнній історії країни. До відставки уряду прийшло на тлі фінансових непорозумінь, бо премієр Кейі був рішучо проти підвишки платень в теперішній фінансовій непевності, викликаній світовою девальвацією грошей. Президент Оріол прийняв резигнацію без попередніх дебат в Національній Асамблеї, щоб не допустити до відновлення старих партійних суперечностей, що могло б ще більше скомплікувати справу створення нового уряду. Вже сьогодні президент відбуде наради з цілим рядом політиків і партійних представників в справі нового складу уряду. Між кандидатами на нового премієра називається дотеперішнього міністра закордонних справ, Роберта Шумана, Бідо, Ромадіє, Моша, Рене Маєра та Дельбоса. З упадком уряду сильну активність розгортають екстремістичні ліві і праві партії. Комуністи домагаються не тільки зміни уряду, але зміни цілої політики, зокрема виповідження Атлантійського пакту та приязні зі Совєтами.

ПЕРЕД ПРОГОЛОШЕННЯМ СОВЄТСЬКОГО „ВСЕ-НІМЕЦЬКОГО УРЯДУ".

Берлін, 7 жовтня. — Сьогодні тут мав би бути проголошений створенний з доручення Москви маріонетковий „все-німецький уряд", а комуністична преса вже вчора почала обіцювати німцям грушки на вербі. Для надання важности цій „урядовій" комедії, Совєти обіцяють німцям „мировий договір" та відкликання совєтських окупаційних військ, як тільки совєтська „народно-демократична" республіка в Німеччині стане дійсністю. У зв'язку зі заповідженим на сьогодні „актом проголошення", в цілій совєтській зоні насамперед наказано гостре поготівля комуністичної „народної поліції".

СОВЄТИ ЗАПОВІДАЮТЬ КОМПРОМІС В СПРАВІ АВСТРІЇ.

Лейк Соксес, 7 жовтня. — Совєтський міністер закордонних справ, А. Вишинський, поінформував міністрів трох західних великодержав, що Совєтський Союз готовий зробити „важливу уступку" в справі мирового договору з Австрією, щоби в той спосіб приспішити переговори. Західні міністри заповіли, що у відповідь на це, вони теж зі свого боку провірять своє дотеперішнє становище. Конкретні наради в цій справі мали б початися в понеділок, хоча справу дещо комплікує відставка французького уряду та виїзд з Ню Йорку міністрів закордонних справ Франції і Британії.

В НЕДІЛЮ ВІДБУДУТЬСЯ ВИБОРИ В АВСТРІЇ.

Відень, 7 жовтня. — В найближчу неділю мають відбутися вибори в Австрії, від яких у великій мірі залежатиме дальший внутрішньо-політичрозвиток в тій країні. Спостерігачі ствердують, що між головними партіями там гратимуть ролю „рішального балянсу" націстичні голоси, в противенстві до комуністичних в сісідній Чехословаччині та Мадярщині, де після того встановлено „народні демократії".

НАЦІОНАЛІСТИЧНІ УСПІХИ В БИТВІ ЗА КАНТОН.

Кантон, 7 жовтня. — Командування урядових військ повідомило вчора про більший успіх в битві з наступаючими комуністичними арміями на Кантон. В битві в районі Генґянґ, 315 миль на північ від Кантону, відбито комуністичних наступ, при чому на полі бою комуністи залишили около 10,000 своїх вояків вбитими і раненими. Теж на деяких інших ділянках фронту комуністи є у відступі.

БОРОТЬБА ПРОТО БАНДИТИЗМУ НА СИЦИЛІЇ.

Рим, 7 жовтня. — Італійський уряд має чимало клопоту з добре зорганізованою групою бандитів на Сицилії, під проводом Сальваторе Джюльяна. Цілі відділи карабінерів і війська не можуть собі дати з ним ради. Джюльяно написав до преси листа, в якому нарікає, що італійська поліція нічого не варта.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИЗНАННЯ ЗА ОБОРОНУ УКРАЇНИ

Чи ті, що роджені й виховані в Злучених Державах чи Канаді, можуть на тих вільних землях дістати навіть признання, і то навіть у парляментах, за оборону українського імені й змагань українського народу до визволення? Відповідь на це питання, яке в тій чи іншій формі вже нераз виринало, може дати подія, яка мала місце в канадійськім парляменті в Отаві, коли один з послів згадував теплими словами Антона Глинку, що, як відомо, перепав при останніх виборах малою кількістю голосів і тим самим не є вже членом теперішнього парляменту, що вийшов з нових виборів.

Мимоходом кажучи, на місце Глинки прийшов другий канадійський українець, що належить до партії, яка є при владі. Віримо, що й він добре вивяжеться зо своїх завдань і бажаємо йому якнайкращих успіхів. Проте таки дуже жалко, що немає більше п. Глинки в отавськім парляменті.

Імя Антона Глинки піднесено в парляменті дуже високо, хоч його уже там нема. Пише про це торонтонська газета „Глоб енд Мейл" з 3. жовтня 1949, де зреферовано, що посол Ф. Д. Шов доказував, чому саме комуністи повели таку широку агітацію проти поновного вибору Антона Глинки послом до канадійського парляменту.

Посол Шов підкреслив, що А. Глинка не був тільки послом з одної вегревільської округи, хоч на ділі воно так виглядало, бо ж ця округа вибрала його послом. Він був, у парляменті, казав Шов, послом від усіх канадійських українців. Що більше: Він був речником усіх українців в Совєтському Союзі. Отавський парлямент був за його послування тою трибуною, звідки розносився по цілому світі голос правди про український нарід і Україну. Посол Глинка говорив про долю українців у „старому краю", будучи в звязку з українцями в Европі й одержуючи від них інформації про те, як важко живеться українському народові під московською диктатурою та в якому трагічному положенні находяться українські скитальці в Німеччині. Таким послом, казав Шов, гордились усі канадійські українці, хоч комуністи називали його „фашистом" і „націстом" та ще голосили, що він не тільки обороняє „Ді Пі", але намагається стягати усю цю „голоту" з Европи до Канади. Та по правді, казав Шов, всі, що знали Глинку, знали й те, що він, оборонець поневоленої України і непримиримий ворог комуністів і тоталітаризмів, теж і завзятий оборонець Канади й Британського Камонвелту. В тому місці, як пише торонтонська газета, вже плескали всі посли з усіх груп.

При кінці Шов візвав наступника Глинки йти слідами свого попередника — чемпіона канадійської демократії.

Ще раз зазначимо, що не мішаємось у канадійські виборчі справи, в вигру чи прогру тої чи другої політичної партії. Але раді, що так склалось у канадійському парляменті, що була нагода сказати правдиве слово теж і про значення такого посла з українського роду, що в імя справедливости і правдивої демократії та добра своєї власної країни вміє відважно й чесно боронити українську справу. Хай славна традиція такого поступування задержиться надалі! Це бажання усіх нас, не тільки канадійських українців, але й українців у цілому світі. Віримо, що за чесну і вірну оборону українського народу мусить дістати признання кожна людина від усіх чесних людей, що є проти тиранії, терору і народовбивства, себто того всього, чого зазнає нещасна Україна.

Взаємна допомога

Місяць жовтень є для „Свободи", її Редакції і Адміністрації, найтяжчим в році. Бо в ньому „Свободі" доводиться пригадувати нашому загалові про необхідність допомоги їй самій та, виконуючи постанову конвенції УНСоюзу, вести кампанію за доплатою до передплати і на пресовий фонд. Звичайно, „Свобода" не має потреби соромитись тої кампанії, бо це не є „жебранина", як дехто думає чи як декому могло б здаватися. Навпаки, „Свобода" тільки пригадує громадянству його обов'язок у відношенні до своєї газети. Якщо читачі не соромляться одержувати газети майже даром протягом цілого року, то немає теж сорому пригадувати їм протягом одного місяця, що видавання цеї газети коштує багато більше, ніж вони за неї платять. Все це своєрідна форма взаємної допомоги. „Свобода" кожного дня приносить своїм читачам вісті та — як кажуть — раду і пораду, а кожний читач один раз в році має добровільний обов'язок зложити свою доплату до аж ніяк невистачальної передплати та свою жертву на пресовий фонд. Звичайно, „Свободі" було б далеко легше, якщо б кожний свій обов'язок наш загал виконував без окремих пригадок, переконувань та закликів.

„Свобода" докладає всіх зусиль, щоби під кожним оглядом збагнути потреби своїх читачів та їх по своїм силам задовольняти. Часто теж понад свої сили. Це дає їй право вимагати, щоби читачі розуміли й її власні потреби. Для „Свободи" в її матеріяльних обставинах кожний цент є — як кажуть — на вагу золота. Вона мусить вривати де тільки може та всіляко в'язати кінці до купи, щоби не тільки вдержатися, але й постійно розбудовуватися та поліпшуватись. Це не завжди розуміє загал. Для прикладу: Оголошення в „Свободі" творять для неї це єдине джерело додаткових приходів на бодай частинне покриття дефіциту у видаванні часопису. Тимчасом, часто надсилається оголошення і рівночасно прохання надрукувати його безплатно. Це означає приблизно те саме, що прохання, щоб „Свобода" сама ліквідувалася. Або: читачі часто надсилають прохання про зміну адреси, але при цьому не вважають за відповідне долучити бодай цих мінімальних 10 центів, що їх платиться готівкою за нову адресову плитку для експедиційної машини. Десять центів — це, здавалося б, нічого, але якщо змін адрес прийде денно десять чи двадцять, то річно це творить рубрику в сотні долярів. Правильно, 10 центів це „майже нічого" для передплатника, але це велика сума для „Свободи", що має тисячі передплатників.

Сказано, „Свобода" має право вимагати такого зрозуміння від читачів та від громадянства, бо вона сама це зрозуміння має у відношенні до нього. Це проявляється не тільки в усіх тих численних кампаніях, що їх протягом довгого року веде „Свобода" на всі гуманітарні, культурні, і народні цілі, але й в її власній жертвенності. Для прикладу згадаємо тільки факт, що вже від довшого часу висилається около 3.000 примірників „Свободи" цілком даром для нових імігрантів в цій країні та розсіяних по всьому світі. Для багатьох з них рідне слово, вістка про українські змагання, інформації зі світу та часто-густо й цілком практичні поради і вказівки є справді цілющим бальзамом на зболілу душу.

Ясно, що „Свобода" мимо найкращої волі та найбільшого бажання не може виконати багато дечого з того, що бажала б. Не можна відповідати окремо на всі листи, не можна задовольнити багато прохань і побажань поодиноких читачів, бо це є вже понад людські сили тої малої кількости людей, що їх може затруднити „Свобода" в своєму теперішньому фінансовому положенні. Ви зрозумієте це, як знатимете, що весь „редакційний колектив" щоденника складається точно з трьох редакторів, а в адміністраційній канцелярії працює дві дівчині. Навіть якщоб подвоїти цей персонал, то все ще було б замало, але як це зробити в обставинах, як за газету платять члени Союзу по приблизно одному центові а вільні передплатники по три центи? Американська преса, що має мільйонові приходи з оголошень та сотні тисяч тиражу, навіть і вона в останньому збільшує передплату. Чи в таких обставинах треба наш загал ще переконувати про його обов'язок до своєї преси?

У вересні цього року минуло 56 років, як „Свобода" піднесла високо смолоскип української правди на цій вільній американській землі. І якщо вона сьогодні, виконуючи рішення конвенції УНСоюзу, пригадує громадянству його обов'язок поставити їй до розпорядження необхідні фонди, то це тільки з єдиною думкою: щоб цей смолоскип піднести ще вище і щоб він горів ще ясніше, бо того вимагають наші народні потреби та наша народна честь.

Бальот — це теж зброя

Щоб могти голосувати при виборах, як от тих, що відбудуться у листопаді, треба передом зареєструватись. У деяких стейтах треба реєструватись перед кожними виборами і на це треба пам'ятати.

Реєстрація пригадує усім нам право й обовязок дбати, в чиї руки хочемо передати дальшу керму в громаді чи стейті, чи кого хочемо вислати до вашингтонського конгресу. Є ще час добре зорієнтуватись в особах кандидатів, який їх характер та яка їхня програма.

В такій вільній країні як Америка, воля одиниці не є нехтована. Біда тільки, що та одиниця часто мало дбає, щоб ту волю виявити і подбати, щоб вона була здійснювана. Тому різні громадські організації, а з ними теж і преса, постійно, кожного року, пригадують громадянству його право й обовязок зареєструватись і прийти у свому часі до виборчої урни та віддати свій голос, добре розуміючи, на кого і на що цей голос відданий. Шануймо це наше право і радіймо, що ми в Америці, а не під сталінськими диктатурами, де голосування є приниженням людини, бо змушують голосувати не на тих, на яких виборці раді б голосувати, а на своїх катів. Коли не маємо в Америці добрих людей у проводі, то це таки наша вина. Та ж, як виберемо злих, то маємо нагоду скинути їх при нових виборах. Тому, коли б загал дійсно дбав про своє виборче право і чесно ним покористувався, то не мали б ми в Америці ще й сьогодні, тут і там, своєрідних „диктаторів", що їх звичайне „політична машина", якою, як бувало, керували навіть і гангстерські типи. Це все тепер уже минається, бо американський загал, який ніколи не мав великої охоти до „політики", почав тепер тою політикою більше інтересуватись, бо вона коштує його дуже багато грошей від часу, як Америка стала у проводі світу. Завважмо тут ще одна дуже важна справа: Американський нарід досі ніколи не чув себе загроженим у своїй свободі, а тепер відчуває, що його ідеали загрожені через комуністичну агресію, керовану Москвою.

Це причини, чому американці нині більше інтересуються тими, що мають заважувати в американській політиці. Знов для американців українського походження особливо важне ще й те, що американська політика заважить чимало й на тому, що буде далі з Европою, а зокрема зо сходом Европи, де мучаться десятки мільйонів їхніх братів. Тому і саме треба нам пильнувати реєстрації й голосування ще більше, ніж кому іншому з американських громадян.

Микола Чубатий.

Атомові перегони та українська нація

Що большевики вже встигли випродукувати атомову бомбу, стало історичною подією в міжнародній політиці. Переломовість тої події лежить в цім, що Кремль, здобувши тайну тої пекольної зброї, почав перегонитись з Америкою в її продукції, а тим способом світ став перед чорними контурами своєї майбутности. Ясно, що ці перегони довго тривати не можуть, бо мусять прийти до якогось замирення, або зудару, катастрофального в своїх наслідках до тої міри, що можуть у цьому конфлікті зникнути з лиця землі цілі народи, що живуть на межах можливого зудару.

Ніхто не сумнівався, що кілька літ по випродукуванні першої атомової бомби в Злучених Державах теж і Совети станують також співучасниками цего науково-технічного секрету. Тільки мало хто сподівався, що червона Росія так скоро стане продуцентом цеї зброї, якої практичного примінення ніхто не бажав би видіти у своїм краю. Немає сумніву, що багато помогли Советам в цій приспішеній праці американські комуністи, порозміщувані пляново по ключевих позиціях американського наукового, технічного та адміністраційного апарату тими „ліберальними чинниками", що були переконані про можливість щирої співпраці поміж капіталістичною Америкою та комуністичною Росією. Тільки нечисленні нитки конспірації червоної пятої колони на американськім терені щойно нині відкривають судові процеси та конгресові переслухання. Більшість фактів залишиться невідомими для американського громадянства, заколисуваного до сну ще й нині професійними совєтофілами Америки.

Та дійсности нині вже годі закрити; на неї треба дивитися відважно теж і американським українцям та українцям по всьому світі. Слід освідомити собі, що час працює тепер не в користь демократичного світу, але в користь комуністичної тиранії. Два факти, а саме те, що Кремль є нині в посіданні атомового секрету та побідний похід китайських комуністів у східній Азії, зазначують грозу міжнародного положення.

Потраплять за кілька літ червоні росіяни при допомозі своїх та нанятих німецьких вчених як досі далі уліпшувати свої атомові винаходи, свої скорі літаки та свої ракетні стрільна як і перейти на масову продукцію того военного матеріялу, а рівночасно у цьому ж часі, при допомозі своїх жовтих союзників в Китаю, взяти твердо в руки 450 мільйонів китайців та пхнути всю цю силу проти демократичного світу, нинішня перевага того останнього може бути сильно захитана. Людство буде поставлене перед останнім рішальним боєм двох світів, про який співають комуністи в гимні комуністичного інтернаціоналу.

Найближчі роки вирішать долю світу. Чим скорше прийде до цего вирішення, мирного чи военного, тим кращі вигляди для світу демократії. Кожний рік перехиляє терезку щораз більше в користь Кремля.

Найбільше запальчивий противник і прихильник тоталітаризму хіба освідомляє собі, що военний зудар поміж демократичним світом та світом веденим нині червоною Москвою, принесе безпримірне знищення обох сторін, в першу чергу народів положених на межі зудару, зокрема України. Тому кожен повинен би бажати охоронити світ перед тою найгіркішою чашою, що її несе історія вже нині так сильно страждаючому людству. Та чи є які вигляди на замирення в такім положенні, коли обставини для червоної Москви кращають? Східні европейці а зокрема українці, розкинені по всему світі, добре знають, що фанатизм російських комуністів підкріплений національним російським місіянізмом про призначення Москви стати вчителем цілого світу, майже виключає можливість мирної розвязки конфлікту поміж сходом та заходом.

Нині, коли комунізм докінчує опанування ядра Азії з його 450 мільйонами рабів, що у своїй новій конституції присягають на вірність своїй союзній червоній Росії, коли Кремль триюмфує, що военною технікою може вже стати до перегонів з Америкою, важко думати про дійсне замирення, про привернення свободи державам-сателітам, чи навіть народам поневоленим червоним Кремлем. В цій ситуації Кремль не піде на більші уступства, на які він певно мусів був піти два-три роки тому, коли б був мав проти себе здетермінований на все солідний світ західної демократії.

(Докінчення на стор. 3-тій).

Юрій Липа.

КІННОТЧИК

4)

Зашеміло серце Недайхати:

— А скільки ж їх? питається.

— А, — кажуть, — буланих коників пара, добра дібрана, та одна кобилка три роки, гніда, та ще один лошачок вороний, що в запряжці ще не ходив. Три місяці тому пан виміняв в Ямполі...

Ба, вже не слухає Недайхата, — біжить із гирлигою навпрашки, ніг під собою не чує — крізь кущі, крізь рови, крізь терниву: Божого створу йому жаль.

Саме добіг аж вогонь уже добивається до стайні, уже дим з-під стріхи стелеться, уже коні душаться, іржать, так, якби з плачем. Кинувся запорожець до засува — замкнено на висячий замок.

Бє в замок гирлигою, порається, як чорт коло ікони, коло замка — не розібє.

Тут вогонь іскрами на стріху сипле — отот спалахне стайня, як сірник.

Збив замок, та не може двері відчинити, аж сльози на очах. Упало щось у стайні од середини, колода чи що, — не можна відчинить.

Дивиться, стріха зайнялась. Кусає губи Недайхата: — Ні, — каже, — занічу діло. Щоб таки коники нізащо пропали!

Розігнався, підскочив, вліз крізь віконце, скочив у стайню, — а йому дух замикає димом. Стріха горить, згори балки летять. Коні повдирались, тупотять.

Відсуває він колоди від дверей, розсуває двері, аж падає йому на плече тяжкий брус.

Останніми силами першому з краю коневі хомут накладає, очі завязує, крізь двері виводить.

Стайня полумям гуготить, а він дивиться: вибігли за ним коники парами, цілі — тільки гриви трохи запалилися.

І чує: світ йому затьмаривсь. „Чи не зламав я плеча собі?" думає, тай свідомість губить.

Прокинувся — аж лежить у хижі, плече завязане, голова завязана. Погладив підборіддя — і борода, чує, нічогенька виросла.

— Лежіть спокійно, — каже голос жіночий, — добре, що хоч не маячите.

— Та я, — відзивається запорожець, — і не маячив — от тільки потовкло мене в стайні, як коники рятував.

Нахиляється над ним жінка, такаж гарна йому здалася, очі темні, глибокі в саму душу дивляться.

Нахиляється, усміхається.

— Ще й як, — каже, — маячили, та такі речі виговорювали. То... — і тут передражнює збас, — то „Григорій! Я не можу ... лицарський обовязок!", то „до зеленого штабу" їхати хочете, то командуєте „Сотня — на коня!", а то ще й інші тверді слова викрикуєте. А одного разу, — притихлим голосом каже, — то й рапортували генералові Натієві, що якесь кримське місто взяте. Добре, — каже ще тихіше й озираючись, — добре, що ви в селі, що вас, раненого до моєї школи занесли, а тоб послухалося, ваше маячіння в черезвичайці.

Недайхата лежить тихо — засоромився. Погладив підборіддя:

— Я б, — каже, поголився!

— Деж вам, — каже вчителька, — самому поголитися? Я вас поголю, як свого покійного чоловіка сама голила.

І як заходилась голити, то здалося сотникові, що не бородою й милом його голила, а вогнем і іскрами. На кожний доторк пальців — дрижав. Бачить: і її руки дріжать.

— Такої густої бороди, то хиба нема на світі? — вона каже і сміється аж задихується.

— А таких чорних очей, як ваші, то теж мабуть нема! — каже Недайхата.

Говорять, розмовляють, а що поглянуть на себе — то й замовкнуть.

І від того голення почалася їхня велика любов.

Така велика любов, що йому й одужування — чиста радість. І що вона зробить — то сотникові втішно, і що він скаже — то вона сміється.

— Чи ти справді, — каже, — ненавидиш тих усіх ворогів?

— Я, — каже сотник, — нікого не ненавиджу. Тільки, як треба бити, то бю.

І сміється густо, сидить коло столу. А вона, що погляне на його широкі груди, на всю статуру, на круглі очі, іскристі, то вся зашаріється, засміється дзвінко і лице своє йому на груди, під пахи хова.

Все дужчає запорожець, вже й дрова помагає рубати до обіду. На обід, на вечір — борщі рибні, пироги в сметані. Рани позаживали, кости посходились, кров добра — став сотник ще міцніший, як був.

Дрова рубає, а сам усе одним ухом прислухається: що люде говорять?

Чує про наступ Оскілка на Київ, чує про славний Камянець, чує що уряд із Камянця до Копичинець переїхав. Але сам усе дрова рубає.

Та одного разу почув, що кілька кінних полків інтерновано в Румунії, окрадено, а потім таки випущено до Галицької Землі. Там за Збручем і переформовуються.

Тут дров не сходілось йому рубати. Тай літом повіяло з усіх боків, якби світ літо розгортувало.

Одного вечора питається сотника його пані:

— Ой, Валю, чи ти мене вже не любиш? Уже нічого не кажеш про мої очі, уже не хочеш, щоб я тебе голила. Ходиш, думаєш. А я тебе так люблю, що й на світі нема більшої любови. Так люблю, що як ти ходиш і думаєш, я над тобою ластівкою літаю, з неба дивлюся. Я тебе так люблю, що поки живу — буду молитися за тебе й іншого ніколи не покохаю. Ой, Васильо, чую я, що тебе хтось кличе.

Сотник соромиться, „Галочко, ясочко!" каже, клянеться, що любить, — а рано-ранесенько манатки зібрав, зітхнув, тай пішов, не оглядаючись, у дорогу.

Сонце світить пригріває, а в запорожця думка така, щоб до Збруча добитись.

(Докінчення буде).

ПРЕСА — Це наймогутніша зброя в боротьбі за правду!

ДОПОМОЖІТЬ В БОРОТЬБІ ЗА УКРАЇНСЬКУ ПРАВДУ, СКЛАДАЮЧИ ВАШУ ЩЕДРУ ЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Лев Ясінчук.

ПРИЇХАЛИ

Сіра рання мряка окутувала нюйорські хмародери, коли вчасним ранком вводили малі буксери у пристань військовий корабель Мек Рей з поверх тисячкою недавніх скитальців. Портові робітники справно засунули місток і з нутра корабля посипалися перетомлені та схвильовані безчисленними провірками нові імігранти. Працівники нюйорського Переселенчого Комітету, що іменем і під фірмою ЗУДАК-у зустрічають українських переселенців, зорять бистро вбік корабля, здається, що очима просверлюють діру в стіні корабля, щоб побачити тих, які — як багато тисяч інших — віддалися під опіку Комітету. Корабель витрушує щораз нові гуртки подорожних з відзнаками різних переселенчих організацій. Тільки два народи мають тут свої власні, національні представництва — українці й жиди. Симпатично дібрані кольори — синій і жовтий на опасках працівників Комітету засвідчують не тільки приявність, але й право, коли не уприлюднюють українців в Америці. Ніяких інших національних кольорів не оглядає нюйорська пристань.

Зпоміж громади, що висипалася сходами уставленими на колесах, вибігають як сарнята старші діти, за ними батько веде хлопчика за руку, а мати несе маленького скитальника на руках. У всіх кругленькі жовтенькі відзнаки з синіми написами в англійській мові ЗУДАК. Українці.

— Сюди, сюди, до нас, — линуть до неємілих скитальців українські поклики вільних українців.

Обличчя подорожних розяснюються. Чують українську мову вже навіть тут, в Америці. На швидку падуть перші інформації про порядок при провірці клунків, і свіжо прибулі йдуть під початкову букву свого прізвища, дожидають клунків. А є їх цілі гори — ручні й великі скрині оббиті сталівками, то позашивані тлумоки. От, народ: стільки добра везе! Але де подіти ті обємисті скрині, що не вміститься у вузькі коридорі американських домів? Та цим будуть турбуватися самі подорожні. Це ж їде їхнє майно. Автім — щойно завтра будуть викидати те, що стидно показувати в Америці.

Заки клунки вигрузять з корабля заводимо розмову з приїзжими. Самі вони раді б знати, чи поїдуть по адресам на їхніх відзнаках, чи разом з ними повезуть їхній багаж, чи швидко відправлять їх відси і т. п. З захопленням розповідають про вдалу співацько-танкову імпрезу на кораблі, уладжену співтоваришем подорожі, енергійним молодим ветеринарійним лікарем Яворським.

— А що ви за земляк?

— З України.

— Так, але Україна простора.

— Це правда, що простора. Ми з Батурина.

— З Батурина? — Немов електрична струя пробігла по мені від тієї відповіді. Спогад. Сполука вображень. А ще й саме тепер заповіджена театральна вистава Блавацького у Філадельфії „Батурин".

— З самого Батурина?

— Так, з самого Батурина, з містечка.

— А знаєте, що це для нас Батурин?

— Якби ні! Це ж Мазепинське місто над річкою Сеймом. Ще стоять змиршавілі мури палати Мазепиної. Ще ростуть старі крислаті липи. Хотіли розібрати мури, але цегла вже непідходяща.

— А чи інші мешканці Батурина свідомі того, де вони живуть?

— Свідомі, тільки про це не говорять і бояться навіть думати, бо й думку відкриють, — відповідає середніх років білявка, якої чоловік у вишиваній гетьманським узором сорочці прислухується до розмови. Встряває й він.

— Жалко тільки, що довелося покидати любий Батурин.

— Чому?

— Чому? — повторює він питання і кінчить: Сибір, Донбас, от чому.

Тимчасом привозять останніх клунків. Приходять митні урядники, відкривають скрині й перевіряють привезене до Америки майно. З обємистої скрині витягає подорожний великий на два гальони шкляний бутель — порожний. Урядник поморщився. Другий витягає три одяги, здається дар американців.

— Скільки це вартує? — питає.

— Пятдесять долярів, — падає відповідь.

Урядник глядить то на одяги, то на подорожнього, немовби хотів збагнути, чи була не беруть його на глум, і пише на митній заяві: 5 долярів.

— Спитайте його, — каже митний урядник, чи має він золото?

— Золото? — питанням з іронічною усмішкою відповідає подорожній; ні!

— Срібло?

— Ні.

— Біжутерію?

Подорожний відповідає схвильовано: „Я бідний фармер, нема в мене ані зломаного феника"...

— Пропоріть трошка, — доручає митник вказуючи на зашитий тлумок. Буде! Вкладає палець у пророблену дірку й нащупує щось мягкого, мабуть подушку.

Провірка закінчена. Портові носії з опасками Комітету перевозять їх до станиці Комітету таки у портовій галі, відки всіх подорожних відправляють на місця; наразі до добрих людей, що зголосили свою християнську, а може українську гостинність. Коби таких зголошень було багато, бо секретарка Переселенчого Комітету, пані Курило, заходить у голову й питає журливо:

— Куди то післати тих людей...

Коло відправного стола чомусь люди збіраються, щось шепочуть поміж собою, мабуть нараджуються. Один сміливіший виступає речником:

— А чи ми одержимо якийсь папірець?

— Щоза папірець?

— Ніби якийсь документ, хто ми...

— Ви в Америці. Коли вас тут перепустять, ви вільна людина й не потребуєте ніякого паперу.

З усміхнених уст виривається заввага, сама про себе: „От, і край"...

Атомові перегони та українська нація

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Нині ще є перевага по боці демократичного світу. Його техніка ще сильно переважає над военно-індустріяльним потенціялом комуністичного світу. Китай ще нині в стані ферменту. В стані повоенного ферменту знаходяться ще нині навіть окраїни Совєтського Союзу. Підпольний протикомуністичний та протиросійський рух поневолених Совєтами народів, ведений українськими самостійниками, який в часі війни дістав змогу зорганізуватися та навіть поширитися на дальші території совєтського царства, ще нині не вигас і мимо всіх зусиль совєтська влада безпеки ще не в силі його вповні опанувати.

Населення держав совєтських сателітів теж ще нині сильно опозиційне проти комуністичної тиранії і готово кожної хвилини стати проти своїх гнобителів, щоб скинути силою їм накинені Москвою червоні уряди та поставити уряди з власної волі. Одначе й на відтинку протисовєтських сил час працює в користь Кремля. Хіба ясне, що підпольні рухи проти російських комуністів, зорганізовані в часі війни, довго вдержатись не в силі. Ясне теж, що й опозиційні настрої населення в державах сателітів скоро стануть тільки в міру того, як червона влада в їх краях стане сильніше закріплюватися. Совєтська Росія є для цього досконалим прикладом.

Підпольна боротьба народів поневолених Совєтами та народів сателітів Росії ще нині ослаблює силу комуністичної влади, одначе це все діється коштом безпримірних жертв тихже народів. Річ природна, що все сказане відноситься в першу чергу до українського народу, що стоїть ще й нині в перших рядах протисовєтського підпольного руху. Боротьба проти диктатури червоної Москви коштує теж український нарід багато жертв. Тому час теж українському народові думати про економію своїх національних сил.

Остання війна коштувала український народ кілька мільйонів жертв. Докладної статистики тих жертв ще нема, одначе поверховні обчислення говорять про страту біля 10 мільйонів населення України, поміж вбитими та виселеними з України. Збройна боротьба УПА та тепер українська підпольна боротьба так само не обходяться без соток тисяч а може й мільйонів вбитих та веселених українців поза межі України. На випадок новенного зудару поміж світом західної демократії та комуністичним світом Україна знов напевно стала б тереном операцій тою найстрашнішою зброєю наших часів, бо на Україні лежать важні осередки совєтського промислу — як донецький басейн, криво-ріжський та дніпропетровський промисловий округ. Відомо ж, що противник в першу чергу хотів би знищити індустрію ворога. Що коштувала б така атака на промислові округи України в страті населення, годі прямо предвидіти. Все це разом ставить перед українським народом питання найважливіше — збереження самої субстанції українського народу, поголовного збереження українців, зокрема на українських землях. Хто знає, чи справа збереження самого існування української нації не є нині найбільше важливими та найбільше актуальним питанням української національної політики.

Відомий російсько - американський публіцист Дейвід Далін недавно в неділінім Ню Йорк Таймсі помістив поміж жартами, що курсують тепер в Совєтах теж такий жарт-діялог на тему України. „Яка країна тепер найбільша в світі"?

„Україна".

„Чому"?

„Бо вона межує з Чорним морем, її влада находиться в Москві, а її населення на Сибірі".

В цім жарті криється одначе трагедія України, яка при можливім найближчім зударі двох світів може перемінитися в повну катастрофу української нації — вилюднення України з українців. Збереження самої нації стає нині начальною проблемою української політики і над нею слід продумувати українським провідникам, які відповідають за майбутнє їх батьківщини.

КОМУНІКАТ

УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ В АМЕРИЦІ

1. Згідно з заявою попереднього Комунікату були розіслані всім членам УККомітету й тим, що їх запрошено до участи, повновласти для делегатів. Повновласти проситься виповнити у всіх рубриках, подаючи назву товариства в англійській мові, точну адресу, імя делегата й підписи Управи з печаткою. Кожне товариство до 100 членів має право вислати 2-х делегатів, понад 100 членів трьох. Звертаємо увагу, що без вплачення членського за 1949 р. жадний делегат не буде допущений до участи в Конгресі. Членська вкладка виносить: від товариств до 100 членів $10.00, над 100 членів $20.00. Не відкладайте заплату членського, бо тим гамуєте нормальний хід підготовчої праці Конгресу. Тому присилайте зразу членське, виповнені повновласти, реєстраційні та інші оплати Особливу увагу звертаємо на замовлення помешкань. Ми тільки для тих зможемо резервувати місце в готелі, що вчас зголоситься. Не лишайте все на останні дні, бо з того часто виникають непорядки. Делегати з минувшого Конгресу повинні на місцях подбати про те, щоби всі американсько-українські організації вислали своїх делегатів на Конгрес та виконали свої зобовязання в підготовчій праці Конгресу. Памятайте, що доба вимагає від Українського Народу великих жертв і ми як єдинокровні брати, повинні прийти йому з помічю. Цю поміч приносить на терені Америки У. К. Комітет, який публікаціями в англійській мові, меморандами, особистими інтервенціями інформує тутешні політичні кола про визвольні змагання українського народу та значіння України в удержанні політичної рівноваги в Европі й в світі взагалі. Ситуація, в якій по другій світовій війні опинилася Україна, вимагає від нас нового способу праці, нових середників, які власне й має устійнити цей Конгрес.

2. УККомітет запросив на наради Екзекутиви представників тих організацій, які досі не були в нім заступлені. Переговори ведуться, щоб встановити базу для співпраці та їх участи в Конгресі.

3. Присилання повновластей на Конгрес навіть з так далеких Стейтів як Каліфорнія свідчить про великий інтерес, який проявляє наше громадянство в справі Конгресу.

4. Впродовж останніх трьох літ повстало багато нових організацій, які можуть не бути в евіденції Конгресового Комітету, тому просимо їх зголошуватись за повновластями. Ту саму просьбу маємо до тих старих організацій, які не мали своїх делегатів на останньому Конгресі. Зверніться до нас листівкою, а ми вам зараз вишлемо всі потрібні інформації та друки.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

ВОЛОДИМИР ГІРНЯК
1 Craik Ave., Kingsway, Toronto 18, Ont., Canada

Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
4651 Broden Ave. Detroit 10, Mich.

ІВАН В. ІВАНЧУК
8930 Manor, Detroit 4, Mich.

СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Montclaire St., Chicago 34, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
939 Pierre Ave., Windsor, Ont., Canada.

СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia 40, Pa.

ІВАН РОМАНИШИН,
15 — 38th St., Irvington, N. J.

ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.

ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.

ГЕНОВЕФА ЗЕПКО-ЖЕРЕБНЯК,
1369 Brown St., Akron 1, O.

МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass

ІВАН КОКОЛЬСЬКИЙ
23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467 Woonsocket, R. I.

ДМИТРО ШМАГАЛА,
4037 Riveredge Rd., Cleveland, Ohio

ОЛЕНА ШТОГРИН
4753 N. Hutchinson St., Phila 41, Pa.

ПЕТРО КУЧМА
95 East 7th St., New York 3, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J. Telephone: BErgen 4-1016.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Теодор Терен в Ню Йорку

Виступ барітона Теодора Терена в неділю 2 ц. м. на естраді Вашингтон Ірвінг Гай Скул Авдиторіюм з концертом арій та пісень, був потвердженням усіх тих голосів своїх та чужинних музичних критиків про його давніші виступи на українських та інших европейських сценах. Перед нами виступав не тільки високої кляси співак, але й оперний артист, що помітити можна було зі способу виконування цілого ряду оперових арій. Різнородна під оглядом стилю і змісту програма була виконана співаком з так досконалою інтерпретацією та експресією, що все це викликало якнайшляхотніші почування у приявних. Фразування й динаміка опрацьовані до найменших подробиць. Особливо зі щирим відчуттям зумів артист виконати цілу низку українських пісень („Засумуй трембіто" — Н. Нижанківського, „Синя чічка" і „Ой натрався дуб високий" — М. Гайворонского), а виконання це викликало сильне враження у слухачів. Що Терен перейшов і солідну німецьку школу з її питоменими стилями і жанрами, можна було заввважити у виконанні ним Шубертових пісень („Мандрівник", „Серенада"), що вимагають від кожного виконавця великої рутини і музикальності. Пісні ці випали під кожним оглядом по мистецьки. — Розпоряджаючи так еластичним і повним голосом, співак з легкістю виконав і технічно тяжкі твори („Дума" — Лисенка, Арія Фігара — Россіні), не говорячи вже про оперові арії, які ми мали змогу почути того ж вечора (Массне, Верді, Мусоргський). Одним словом, ми слухали мистця в повному значенні того слова, що своїм виконанням задовільнить найбільш вибагливого слухача.

Теодор Терен

Співак був би почував себе далеко краще, якби фортепіян був приміщений не перед ним у низу, а як скрізь водиться з боку на сцені; тоді голос його і дикція, які з тої причини місцями затемнювались, були б зискали на силі.

Леся Вахнянин, яка акомпаніювала співакові, оказалась першої міри піяністкою. Її велика музикальність та технічне опанування інструменту показалися саме в деяких супровідних партіях і ми раді б почути її у майбутньому на одному із концертів як солістку. Тоді зможемо напевно поставити її рядом з нашими кращими виконавцями.

Публики, на жаль, коло 120 осіб, а це як на Ню Йорк дуже мало.

Іван Недільський.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ТЕАТР-СТУДІЯ ДАЄ ПЕРШУ ВИСТАВУ.

Дир. Осип Гірняк зорганізував театр-студію в Ню Йорку і розпочинає сезон першою виставою в неділю 9. жовтня песою „Мати і Я".

Обєднаний Комітет Українських Організацій в Ню Йорку з радістю вітає нову станицю театрального мистецтва і бажає їй повного розвитку, як на це заслуговує кожна студія, що її веде такий мистецький керівник як Гірняк. Театр для Гірняка це не „бизнес", а громадська установа, що вчить і виховує глядача. Для такої справи потрібна моральна і матеріяльна підтримка українського громадянства. Обєднаний Комітет зробить зі свого боку все можливе, щоби піддержати тих ентузіястів, що тяжкою фізичною працею заробляють на прожиток, щоби для нікого не бути тягарем, а при цьому знаходять час на постійні проби і всі праці звязані з організацією театру. На зборах представників Обєднаного Комітету, в дні 23 вересня, вибрано спеціяльну комісію, якої завданням буде помогти театрові дир. Гірняка в його праці.

Обєднаний Комітет Українських Організацій кличе українську громаду Великого Ню Йорку до участи у виставах, а зокрема закликає молодь, щo любить театр і має сценічні здібности вступати до театру-студії дир. Й. Гірняка і там ті здібности розвивати.

І. Ск.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШАРОН, ПА.

Ювілей У. Н. Союзу.

В неділю 25 вересня, відділ 386 У. Н. Союзу, що льокується при правосл. парохії, відсвяткував 55-літній ювілей У. Н. Союзу малою гостиною в парохіяльній салі.

Гостину отворив предсідник відділу, п. Д. Кучмак, пояснюючи ціль гостини. На жаль багато членів не прибуло. Мабуть не було відповідного порозуміння. Промовляв о. С. Мусійчук, подаючи коротку історію Союзу, як найстаршої народної установи, що була початком усього нашого народного життя. Потім говорив секретар п. А. Попів, з теж промовляли і бувші скитальці.

Ювилей Союзу повинні відділи святкувати з більшим підготованням і з концертовою програмою бодай там, де є хори. Треба, щоб відділи святкували спільно й торжественно, а тоді такі ювилеї будуть хосенні і приеднуватимуть нових членів до Союзу.

Гість.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Допомога потребуючим Організації Негайна Поміч.

Українська Негайна Поміч за час свого існування старається в міру своїх сил виправдати свою назву й нести поміч тим, що її дуже потребує. Читачі нераз мали нагоду бачити звіти з нашої праці. На цей раз хочемо подати звіт з коляди, що її перевели протягом минулих Різдвяних Свят. Звіт припізнений тому, що кожен перетяжений тепер працею.

Переведенням коляди зайнялися Анна Ядловська, Рузя Красновська, Катря Кущак і Дарія Кульчицька та зібрали $243.33. На цю суму зложили, Ф. Козак $10; по $5: д-р В. Баран, П. Дорож, Ю. Заячук, Укр. Демократичний Клюб, Д. Кольба, А. Пилипюк, Т. Кіх, П. Ярема, Д. Кульчицька, С. Ковбаснюк, І. Ґелетій, А. Бек, Н. Поліщук, М. Ромашко, Н. Кравчук; по $3: А. Сидорович, Е. Серединська, С. Лакомський, П. Римар, В. Мотюк, М. Гарасимчук, А. Колтун, Н. Гладун, Л. Ленчук, Ю. Лиса; по $2: Ф. Ґафінга, В. Одинський, А. Савіцька, Т. Заліпський, адв. Н. Гаврилко, Д. Галичин, П. Гнатів, Г. Боєчко, Ю. Наконечна, М. Сурма, І. Бунько, Н. Гавришенко, В. Барасюк, О. Гавришенко, І. Атаманець, Г. Марчак, А. Возець, Сумила, І. Матлін, С. Ковальський, І. Драґан, В. Романів, М. Кловс, Б. Бран, Й. Демчук, Р. Красновська, І. Хома, В. Стасюк, М. Летич, С. Блажівська, С. Леxіцька.

По $1: В. Малик, С. Назар, М. Панчак, П. Кульчицький, К. Арозовський, І. Забріскія, М. Загарик, Й. Гришко, Ф. Пригода, І. Лантвіт, Ю. Уруский, Грицковін, Й. Жемський, А. Литвин, Т. Валкович, І. Заґральний, П. Горішний, Ф. Галивуд, В. Білей, М. Новаш, М. Макарчук, І. Пшик, Т. Ромашко, С. Гафснест, Н. Костів, М. Котик, М. Череватюк, О. Василишин, А. Хитрик, М. Середна, К. Ґула, Н. Базар, А. Станішевський, Ф. Кріефанці, В. Олюх, Н. Войтович, М. Павлін, П. Задорецький, Б. Антонович, Е. Заяць, С. Куделич, М. Ляхович, М. Тибор, В. Велш, С. Вопул, П. Мартін, К. Кущак.

З тої суми вислано пачки на скитальщину, від деяких з них одержала вже організація подяку, м.ін., прислала подяку пані Петлюрова та вислали до Запомог. Комітету в Филаделфії $35, стараючись помогти декому з новоприбулих. На приклад: довелося одному з таких новоприбувших разом з жінкою і трьома дітьми лишитися майже на вулиці. Наша домівка стала в пригоді. Переспали там пару ночей, а далі дали йому $20 на дорогу до цього міста куди мав їхати з родиною. Складаємо щиру подяку всім жертводавцям та надіемося що і надалі доможуть нам в добрій справі.

ЗА УРЯД:

Д. Кольба, голова; **Р. Красновська,** касієрка; **Н. Черняк,** секр. фінан.; **Дарія К. Кульчицька,** секр. рекорд.

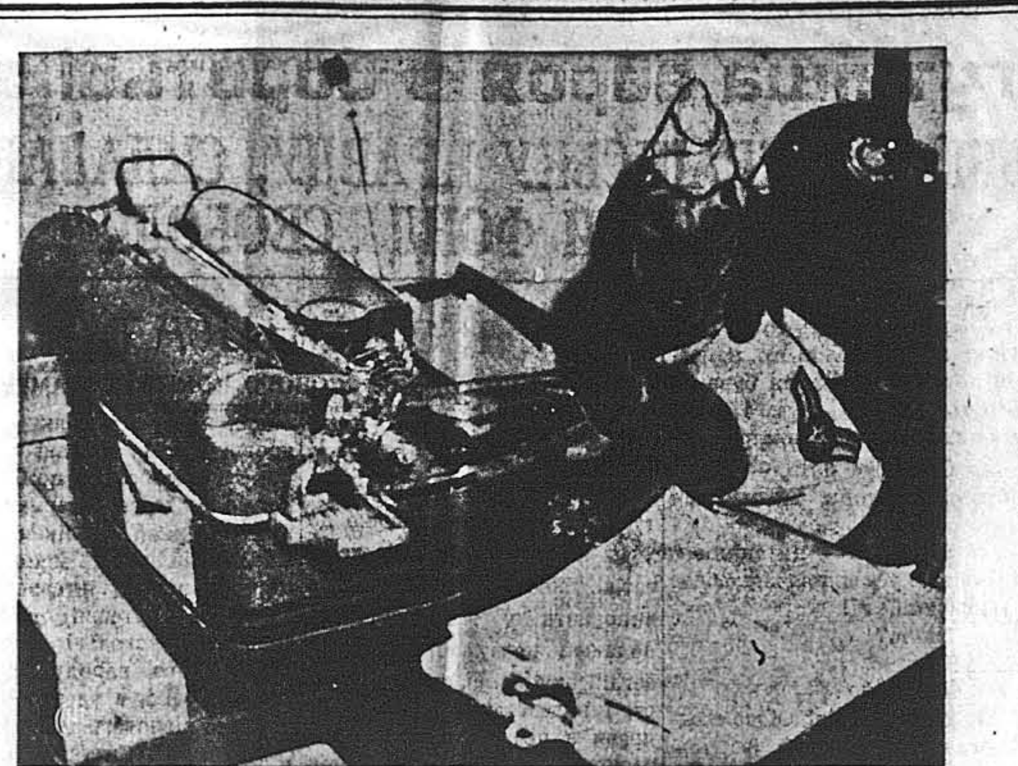
ПОВІДОМЛЯЮ

всіх цих урядників і Союзовців що співпрацюють зі мною в організаційних справах, писати до мене на таку адресу:

Mr. W. ZAHAYEVICH
7250 Manse Street,
Forest Hills, N. Y. C., N. Y.

В пильних справах прошу кликати телефонічно між год. 9—10 рано або вечором около 10-ї год.: BOulevard 8:4239.

В. Загаєвич,
організатор У. Н. Союзу.

ЩО ТО ВОНИ НЕ ДІЮТЬ ЗІ МНОЮ! — Спершу казали мені з ними літати. Мовляв, приношу щастя, а тепер посадили мене в літаку за машину до писання і кажуть описувати свої враження. Це вже таки забагато!

ЗАКОНИ ПРО ЧУЖИННУ ОБОРОНУ Й ДОПОМОГУ ПІДПИСАНІ

Вашингтон. — Президент Труман підписав законопроект в справі озброєння чужинних держав коштом $1,314,010,000, який дістав назву Акт Допомоги для Взаємної Оборони з 1949 р'.. Підписуючи цей закон, Труман сказав, що він „посилить мир у світі". Другий важливий законопроект, підписаний Труманом, це бил про економічну допомогу для чужинних країн у висоті $5,809,990,000. — Після підписання Акту Допомоги, професійні військові люди почнуть формулувати стратегічні оборонні пляни для посилення Північно-Атлантійського Оборонного Пакту. Підготовчі переговори для стратегічних плянів велися 15 місяців.

БРИТАНІЯ ПЕРЕДАСТЬ АМЕРИЦІ ТУРБОВУ МАШИНУ

Вашинґтон. — Великобританія повідомила Америку, що передасть їй першу турбо-джетову машину для перевезення літаків. Англія була перша, що винайшла такі машини перед десяти роками.

ОБГОВОРЮЮТЬ СПРАВУ ЗАБОРОНИ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ.

Лейк Соксес, 7. жовтня. — впливові представники в Об'єднаних Націях обговорюють тепер справу нової міжнародної резолюції щодо заборони атомової зброї. Видвигається пропозиції заборони атомової бомби, за виїмком у війні проти аґресора. Це мало б дати Москві запевнення, що Злучені Держави та інші західні аліянти не плянують атомової війни проти Совєтського Союзу. Резолюція мала б виключати великодержавне право вета.

Спортові Вісті

В НЕДІЛЮ — ПЕРША ЛІГОВА ЗУСТРІЧ.

В неділю, 9. жовтня 1949 на грищі Van Cortlandt Park (242nd St. and Broadway, Bronx, N. Y.) відбудеться перша лігова зустріч наших футбольних команд за першенство Східного Футбольного Дистрикту з слідуючою програмою:

год. 11:00 ранку УСК — Savoia S. C. (Hoboken, N. J.) товариські змагання „В" — Дивізійних команд.

Год. 1:00 в полудні УСК — French J. C. першенські змагання „R" — Дивізії.

Год. 3:15 пополудні УСК — French S. C. лігові змагання „А" — Дивізії.

До грища Van Cortlandt Park доїздиться з Ню Йорку субвеєм IRT 7th Avenu Express значенням "242nd St. Van Cortlandt Park" до останньої зупинки — звідкіль 5 хвилин ходу в сторону Yonkers.

Богдан Прудиус.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то памятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Й. М., Клівленд, О. — Досі ухвалено в конґресі тільки закон про позички на фармерські доми й будинки і їх поправу. Закон про позички на будову міських домів для поодиноких родин ще не перейшов усіх інстанцій. Заки буде встановлена нова влада для таких позичок, треба зголошуватися до: Federal Housing Administration. Бюра цієї влади находяться звичайно в федеральних будинках, якими є поштові будинки. Коли б у поштовому будинку такого бюра не було, треба запитатися про це в поштовім уряді, при віконці, в якому подають інформації.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 6. жовтня 1949 року померла
МАРІЯ ПІГУРА,
членкиня Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Покійна походила зі села Карів, повіт Рава Руська, Західна Україна. Полишила в смутку мужа Миколу, 5 доньок: Анну, Тересу, Марію, Параскевію, Ольгу і 4 внуки та брата Кіндрата.

Похорон відбудеться в понеділок, 10. жовтня, в годині 9:30 рано з погребового заведення Івана Ковальчика, 129 Grand St., до укр. гр.-катол. церкви св. Петра й Павла, а відтак на цвинтар „Голі Крос" в Арлінґтон, Н. Дж. — В. Й П.!

Секретар.

Дня 23. вересня 1949 р. померла в 51. році життя
МАРІЯ БАНОВИЧ,
довголітна членкиня Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 349 У. Н. Союзу, в Менвил, Н. Дж.

Покійна походила з села Спасів, пов. Сокаль, Галичина. До Союзу вступила в 1928 р. Полишила в смутку троє дорослих дітей: дочку Марію і синів Юрка і Иосифа та брата Семена.

Похорон відбувся 27. вересня з дому жалоби до гр.-катол. церкви і на катол. цвинтар у Вестон, Н. Дж. — В. Й П.!

Н. Лісний, секр.

Дня 28. вересня 1949 р. померла
ЄЛИСАВЕТА КАМІНСЬКА,
членкиня Бр. св. Михаїла, від. 159 У. Н. Союзу в Скрентон, Па.

Покійна роджена в Америці. Полишила в смутку мужа Мирослава і дочку Марію Ен.

Похорон відбувся 3. жовтня з похоронного заведення до української катол. церкви, а відтак на парафіяльний цвинтар.

М. Камінський, секр.

Дрібні Оголошення

На бали СУРМИ, що відбудеться в неділю, 23-го жовтня у Вебстер Галі, буде висвітлений найкращий український фільм МАРУСЯ з хоровими співами колядок і нар. пісень під дириґентурою проф. КОШИЦЯ. Справжні любителі мистецтва, користайте з нагоди!

ПОШУКУВАННЯ

ЯРОСЛАВ МЕЛЕХ пошукує в Америці знайомих з Семеківець: **ЛИХМАНА ПЕТРА, ГЕНЮ і БОГДАНА,** які мешкали в березні 1949 року в Німеччині, в таборі „Орлик" Берхтенсґаден. Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситися на адресу:

SVOBODA, J. M.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ПОДЯКА

Отсим складаємо сердечну подяку **Вп. Панству Д. ГАЛИЧИНАМ** з Ню Джерзі за правдиву і щиру поміч в нашому переселенні з Австрії до Америки.

Рівнож щира подяка для **Вп. Панства д-р С. Демидчуків** з Бруклина за труди при улаштовані нашого нового буття та за невпинне піклування нашою долею.

Інж. Ярослав Гузар
з родиною.

ПОДЯКА

Отсим складаємо щиру подяку новим іміґрантам Вп. панству Іванові та Олександрові Войтівським за те, що щиро й жертвенно допомогли моїй родині при влаштуванні нового життя в Америці й особливо за надання нам свого мешкання і підшукання праці. Моральна й матеріяльна підтримка особливо цінна й конче потрібна в перших днях переселення, й за таку дружню допомогу, гідну для наслідування кожному українцеві, всі ми ще раз Вп. панству Войтівським сердечно дякуємо.

Фортзінський Лев, Марія Ніна й Наталка.

ПОДЯКА

Отсим висловлюємо сердечну подяку Вп. панству Паламарам з Пеорії, що зрозуміли наше трудне положення та допомогли нам при нашому устаткованні. Хай Господь милосерний нагородить Вас за Ваші турботи.

Софія і Михайло Шпак.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОШУКУЄ ЗАЙНЯТТЯ.

ПОШУКУЮ ПРАЦІ в українського фармера. Знаю фармерську роботу знаменито, бо маю 20-річний досвід. Хочу доживати свій вік на фармі. Голоситись:

V. L. ФАРМЕР, c/o SVOBODA
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

Професійні Оголошення

ТАРЗАН, ч. 2193. Лукавий мисливець погиб.

Та заки Спраул перебіг 20 кроків, Тікар зловив його.

Ловець згинув в одній хвилині.

Лев, насичений пімстою, побіг, кульгаючи, в корчі. А коли здоганяюча сторожа вибігала з вузької вулиці...

...Тарзан закинув зручно свою петлю на вершок зісохлого дерева.